

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XVII., číslo 14

12. 7. 2020 / neprodejné

Z OBSAHU K výročí vydání *Summorum Pontificum* 7. 7. 2007

Skutečná historie křížových výprav

J. K. Rowlingová a mohutná debata o identitě

04

08

14

Foto: Kamil Szumotalski / Unsplash

Dopaminová dieta

V nejpokrokovějším místě naší planety, v kalifornském Silicon Valley, kde sídlí většina internetových a technologických gigantů, se rozšířil nový trend. Jmenuje se dopaminová dieta. Obyvatel nejpokrokovějšího místa naší planety, kalifornského Silicon Valley, který se dopaminové dietě podrobí, se na čas zříká všeho, co mu přináší jakékoliv potěšení: sexu, alkoholu, drog, pochutin, internetu, seriálů a případně i očního kontaktu s druhými lidmi.

Toto sebetřýznění podstupuje obyvatel nejpokrokovějšího místa naší planety proto, že příliš mnoho potěšení prý postupem času vede k neschopnosti jakékoliv potěšení zakoušet. A proto obyvatel nejpokrokovějšího místa naší planety přišel s dopaminovou dietou, s tímto zce-

la novým trendem, který se teď šíří i do zaostalejších krajů. Ajtáci a manažeři na jednu nejdí, nepijí, nefetují, nevysedávají u počítače, nehrají hry a nesledují neslušnosti a zjišťují, jaká je to paráda.

Obyvatel nejpokrokovějšího místa naší planety tak mimoděk objevili aktivitu, které se zabezení mniši věnují po celá staletí, od dávnověku až po dnešek, a která se nepokrokově nazývá půst. Nezbyvá než čekat, co obyvatelé nejpokrokovějšího místa naší planety vynaleznou dalšího. Možná časem přijdou s objevem procházky, kterou označí za revoluční „kyslíkovou terapii“, anebo budou do světa vyvážet přelomovou socializační aktivitu s prokázaně pozitivními účinky, kterou zbytek lidstva zná pod názvem „posezení s přáteli u čaje“.

Pokud jde o dopaminovou dietu, postu se k nerozeznání podobá. Rozdíl je však v tom, že obyvatel nejpokrokovějšího místa naší planety, kalifornského Silicon Valley, nejdí, nepije, nefetuje, nevysedává u počítače, nehraje hry a nesleduje neslušnosti proto, aby jednou mohl jíst, pít, fetovat, vysedávat u počítače a sledovat neslušnosti s větším užitkem. Naproti tomu mnich, potažmo každý křesťan, který bere svou víru vážně, se požitků nezříká proto, aby se k nim vrátil s větším nadšením, ale proto, aby probudil své blahobytem otupené srdce pro Krista, jehož blízkost jako jediná dává radost natrvalo.

Václav Boleslavský
publicista

P. František Bršlica – kněz, který žehnal

V neděli 5. července na svátek svatých Cyrila a Metoděje, uplynulo 90 let od narození a 50 let od kněžského svěcení P. Františka Bršlici.

Jeho kněžské působení je spojeno zejména s kostelem Narození Panny Marie v Uherském Hradišti – Sadech, kde sloužil od roku 1976 až do své smrti v roce 2007. Předtím jako kaplan působil v Prostějově a Slavičíně.

Tento rodák z Nivnice nastoupil v roce 1949 ke studiu na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci. Po uzavření semináře byl poslán do pracovního tábora PTP, odkud se v roce 1953 vrátil se silně poškozeným zdravím a nastoupil na nově otevřené onkologické oddělení do nemocnice v Uherském Hradišti. Stále toužil po kněžství a podílel se na programu Společenství založeného Vladimírem Neuwirthem, za což byl v roce 1961 odsouzen na 7 let jako vlastizrádce. V následujícím roce byl v rámci amnestie propuštěn a vrátil se ke své práci v nemocnici. Přípravu na kněžství mohl dokončit až v květnu 1970 v litoměřickém semináři, který absolvoval společně s pozdějšími biskupy Dominikem kardinálem Dukou a Mons. Františkem Radkovským.

Vzhledem ke svému chatrnému zdraví prosil Pána Boha, aby po vysvěcení mohl jako kněz sloužit alespoň rok. Na-

P. František Bršlica. Foto: cirkev.cz

konec jeho kněžská služba trvala 37 let. „Žil v duchu chudoby a pokory, sloužil všem, ale zejména nemocným,“ shrnul mnohá svědectví o životě Františka Bršlici P. Josef Veselý.

Z připraveného kázání na 5. neděli velikonoční, které z nemocnice, odkud se již nevrátil, poslal P. Bršlica farníkům: „Je to ale v lidských silách mít rád i toho, kdo nemá rád nás, kdo nás zrazuje, opouští, trápí? Opravdu není! Žádný člověk to sám nedokáže. Proč to tedy po nás Pán Ježíš žádá? Proto, že to dokáže ON, když ho v sobě necháme působit.“

Kostelník ze Sadů Josef Crla vzpomíná: „Byl to velice skromný a pokorný kněz, přísný a tvrdý byl nejvíc na sebe.

Slíbil Bohu, že do svých čtyřiceti let bude čekat na kněžství. Vysvěcen byl v den čtyřicátých narozenin.“

Setkání, rozhovory a telefonáty zakončoval P. Bršlica požehnáním. Podobně jako P. Antonín Šuránek, který říkával: „Nic nemám, co bych Vám dal, ale dám vám to nejcennější – kněžské požehnání.“

Arcibiskup Mons. Jan Graubner ve svědectví o P. Bršlicovi napsal: „Jeho duchovní hloubka přitahovala. I z dálky přicházeli lidé na duchovní vedení či pro posilu a povzbuzení s vědomím, že pro dobrou vodu se chodívá i k daleké studánce.“

cirkev.cz

Svatý stolec: Izrael a Palestina mají právo na existenci a mírové soužití

Státní sekretář Svatého stolce, kard. Pietro Parolin, se setkal s velvyslanci Spojených států amerických a Izraele, akreditovanými ve Vatikánu, aby opětovně zdůraznil postoj Svatého stolce v izraelsko-palestinské otázce.

Mediace Svatého stolce není zahrnutá mezi čtyřmi důvody, které podle listu *Jerusalem Post* zabránily izraelské anexi palestinských území na Západním břehu Jordánu, oznámené na 1. červenec. Jisté je, že schůzka kard. Parolina se zmíněnými ambasadory, která se uskutečnila v úterý 30. června, měla svou diplomatickou váhu.

Svatý stolec o ní informoval pouze střídmým tiskovým prohlášením. Sděluje, že „30. 6. se kard. Pietro Parolin setkal s velvyslanci USA a státu Izrael, aby vyjádřil znepokojení Svatého stolce nad případnými jednostrannými činy, které by ještě více mohly ohrozit hledání míru mezi Izraelci a Palestinci a delikátní situaci na Blízkém východě.“

„Jednostrannými činy“ se zde míní připojení předjordánských území, zamýšlené plánem *Peace to Prosperity*, který předložily USA s cílem dosažení míru v regionu a který silně podporuje izraelský premiér Benjamin Netanjya-

hu. Při schůzce s velvyslanci Callistou Gingrichovou a Davidem Orenem kardinál Parolin opětovně poukázal na postoj Svatého stolce, který byl již definován v předchozích tiskových prohlášení z 20. listopadu loňského roku a letošního 20. května, a potvrdil, že „Izrael a Palestina mají právo na existenci a život v míru a bezpečí v rámci mezinárodně uznaných hranic“.

Z toho důvodu Svatý stolec „apeluje na zúčastněné strany, aby se zasadily o obnovu přímého vyjednávání, na základě závažných rezolucí Spojených národů a za opatření, která by sloužila k obnove-

SLOVO BISKUPA

ní vzájemné důvěry“. Vatikánské tiskové sdělení uzavírá citace z promluvy, kterou papež František pronesl při modlitbě za mír ve Vatikánských zahradách v červnu 2014: „Je zapotřebí odvahy, abychom souhlasili se setkáním a odmítali střet, přitakali dialogu a odmítli násilí, přitakali vyjednávání a odložili nevráživost; přitakali smlouvám a odmítli provokace; přitakali upřímnosti a odmítli dvojakost“.

Odložení anexe list *Jerusalem Post* zdůvodňuje čtyřmi faktory – „nepříjemnými pocity“ Washingtonu, „neklidem a úzkostí“ izraelské strany, „reakcí“ Palestinců a dopadem na regionální a mezinárodní dění a konečně „pandemií koronaviru“. Projekt na připojení části palestinského území na Západním břehu Jordánu kromě Mahmúda Abbáse kritizoval jordánský král Abdalláh II., dvaadvacet zemí Ligy arabských států, většina evropských zemí (s výjimkou Česka), zatímco Michelle Bacheletová, vysoká komisařka OSN pro lidská práva, označila tento plán za „nelegální“.

Rozhodně odmítavě se k případné anexi vyslovily místní církve. Arcibiskup Pierbattista Pizzaballa, apoštolský administrátor latinského patriarchátu v Jeruzalémě, upozornil, že „nelze poctivě a konkrétně hovořit o řešení« dvou národů ve dvou státech«, když se jeví

stále obtížněji proveditelné. Pokud dojde k připojení palestinských území, nastane nezvratná situace“. Spolu s patriarchy a představiteli církví, přítomných ve Sváté zemi, arcibiskup Pizzaballa podepsal prohlášení, které Izrael vyzývá k upuštění od anexe a zároveň vybízí Organizaci pro osvobození Palestiny, aby „vyřešila své vnitřní spory a případné konflikty s jinými frakcemi, které zastřešuje, a vystoupila jako jednotná fronta usilující o mír a budování státu založeného na pluralismu a demokratických hodnotách“.

Rovněž katolíci a anglikánští biskupové z koordinační skupiny pro Svátou zemi, které zastupuje katolický biskup Cliftonu, Declan Lang, a anglikánský biskup Southwarku, Christopher Chessun, v opakovaných prohlášeních zamítají anexi Předjordánska a naléhají na dodržování mezinárodního práva i lidských práv. „Anexe Západního břehu Jordánu by oddálila veškeré zbývající naděje na úspěch v mírovém procesu a pouze by zhoršila konflikt, utrpení a rozdělení“, podtrhují biskupové. Obavy z vývoje v izraelsko-palestinských vztazích tlumočila rovněž Světová rada církví, Světová aliance reformovaných církví a koalice Act Alliance – Světová luterská federace.

Vatican News

Člověk má ve svém srdci zákon vepsaný Bohem... Ten zákon ho stále vybízí, aby miloval a konal dobro a vyhýbal se zlu... (GS 16). V katolické mravní nauce mají významné místo srdce, emoce, vášně, svědomí. S tím se nedá než souhlasit. Problém nastává, když lidská vůle si chce užít svobody a konat podle jiných vanutí. Nezanedbatelnou pomůckou při usměrňování toku našich rozhodnutí a emocí do koryta řeky plynoucí do Božího moře lásky mohou být někdy i současné přírodní zákony, které lidstvo postupně objevuje, čímž stále hlouběji objevuje i Boží záměr se světem a lidstvem. V něm se totiž ukazují a objevují i některé nezanedbatelné Boží stopy, na které se snažili poukázat už i někteří církevní otcové (například svatý Bazil Veliký). Například, podle nich, obraz Nejsvětější Trojice je pevně vtlačen do struktury přírody. Je třeba si toho jen všimnout. Další charakteristikou přírodních zákonů, které do světa vložil Bůh, je to (a nikdo to dosud nezpochybnil, i když snahy byly), že se v čase nemění, jsou stále a stabilní v celém vesmíru. Mění se jen naše poznání a jejich využívání v praxi (například při konstrukci letadel, mezikontinentálních raket...). Jsme přesvědčení, že totéž platí i pro mravní zákony, které také dal Bůh a odhalil je člověku. Nemůže je měnit, tak jako nemůže (a nechce) měnit přírodní zákony. V dnešním světě při všem tom pozitivním, co s sebou přirozené poznání přináší, je velká snaha tyto zákony přizpůsobit podle sebe a ne podle Božího věčného záměru s člověkem. Nemůže je člověk měnit a nerespektovat, tak jako nemůže nerespektovat přírodní zákony. Došlo by ke katastrofě podobné, jako kdyby si někdo řekl, že nebude respektovat gravitační zákon a vrhne se dolů z nějaké budovy (jak to navrhoval ďábel Ježíši v druhém ze tří pokušení na poušti; srov. Mt 4,5).

+Ladislav Hučko

Mons.ThDr. RNDr. Ladislav Hučko, CSC, apoštolský exarcha řeckokatolické církve

Biskup Sherrington: Británii hrozí nejextrémnější potratová legislativa v Evropě

Poslední novela zákona o domácím násilí překládá návrh „potratu na požádání“ dovolující interrupci bez udání důvodu až do 28. týdne těhotenství, upozorňuje pomocný biskup Westminsteru John Sherrington, stojící v čele Sekce pro sociální spravedlnost Biskupské konference Anglie a Walesu.

Biskup Sherrington proto vybízí občany, aby vyzvali své poslance k odmítnutí návrhu směřujícího k další liberalizaci potratů. Debata nad zákonem o domácím násilí proběhla v týdnu začínajícím v pondělí 6. července, připomněl anglický biskup, a někteří poslanci navrhnou novelu, která by dovolila potrat až po hranici přežití dítěte, limitovanou

28. týdnem těhotenství. Pokud by tato novela byla schválena, prosadil by se ve Velké Británii nejextrémnější potratový zákon v Evropě, kde většina zemí uznává za limit interrupce 12. týden, komentuje biskup Sherrington.

Jak dále dodává, většina Britů si dnes přeje snížení dosavadní hranice stanovené na 24. týden, rozhodně nikoli její rozšíření. Novela by navíc v důsledku zrušila také dodatek o výhradě svědomí (*Abortion Act z 1967*), dovolující lékařům odmítnout provedení potratu, a zákonně záruky práv žen a dětí. „Ještě není pozdě,“ burcuje britské občany k aktivitě biskup Sherrington.

Vatican News

K VÝROČÍ VYDÁNÍ SUMMORUM PONTIFICUM 7. 7. 2007

Římskokatolická církev žije z *Eucharistie*, jejíž slavení se vždy řídilo pravidly, která má právo i povinnost stanovovat nejvyšší velekněz, tj. papež. Tato pravidla musí vycházet z toho, že Eucharistie je nejvyšším darem Kristovým, nikoli naším výtvozem. I svatý Pavel *předal to, co sám od Pána přijal*, nikoli to, co vymyslel ve chvíli bytí nejvyššího duchovního rozletu.

Papežové počínajíce samotným sv. Petrem vždy bedlivě sledovali, co *Duch říká církevním obcím*, a pokud na liturgii něco měnili, vždy jen obezřetně a navenek velmi nepatrně. Zdravému vývoji liturgie v Církvi mají být cizí veškeré zlomy, revoluce, a to ať ve jménu „změněného ducha doby“ nebo naopak „nového objevu“ něčeho, co už zde dávno není (Pius XII. ve své encyklice *Mediator Dei* tento poslední postoj nazývá „nezdravým liturgickým archeologismem“).

Takovým může někomu připadat rozhodnutí papeže Benedikta XVI., který svým *Motu proprio SUMMORUM PONTIFICUM* povolil každému knězi (dle určitých, zcela jasně postavených směrnic) opětné slavení liturgie podle forem kodifikovaných Janem XXIII. v roce 1962, nazývané ne zcela přesně, ale už zavedeně „tridentská“.

Ve skutečnosti jde ovšem jen o dlouho očekávanou odpověď na desetitisíce žádostí, které pocházely ať od jednotlivců nebo od skupin stále čteněji, a to především z míst, kde liturgická praxe už značně přesáhla mantinely, dané misálem Pavla VI., na který jsme už skoro 50 let zvyklí. Např. v zemích „za železnou oponou“ byla poptávka po „dvaadesátce“ minimální, zatímco v USA, zemi „bezbrých svobod“, projevujících se i v oblasti liturgické tvořivosti, je už dlouho „tridentská mše“ samozřejmou alternativou. Jan Pavel II. dal již dvakrát (poprvé v roce 1984 a podruhé v roce 1988) diecézním biskupům právo umožnit skupinám, které o to žádají, slavení

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Víra

Do té doby se nikdo nezabýval „problémem“, z jaké strany oltáře vůči věřícím má kněz stát. Vždycky to bude „čelem k Pánu Bohu“, což je tím podstatným!

mše svaté podle misálu z roku 1962, ale z různých důvodů nebyla tato povolení dávana příliš ochotně. *Motu proprio* si přeje, aby oba způsoby, jak „nový“, tak „tridentský“ v míru a lásce koexistovaly, samozřejmě za předpokladu, že oba jsou podloženy totožnou vírou v to, čím Eucharistie vždy byla a je. Mluví o „jediném ritu ve dvou formách, řádné (misál Pavla VI.) a mimořádné (misál z r. 1962)“.

Tím se dostáváme k možnému „jádru pudla“. Směrodatné pro víru katolickou je její neměnný obsah, vyjádřený dogmatickými formulacemi. Katolickou definici mše svaté představuje věta, že *Mše je pravou a vlastní obětí: Kdyby někdo řekl, že ve mši svaté se Bohu nepředkládá pravá*

a vlastní obětí, nebo že neobětuje Kristus nám daný k požívání, budiž vyobcován (tridentský koncil ES 1751, II. vatikánský koncil Sacrosanctum Concilium 7,47).

Jelikož se v posledních desetiletích ujaly spíše popisné definice mše svaté „hostina Božího slova, hostina eucharistie“, povědomí věřících se staly blízkými ty formy, které právě tento rozměr hostiny („večeře Páně“) zdůrazňují. Tato myšlenka nebyla cizí reformátorům v 16. století (Luther, Kalvín), kteří právě rozměr mše svaté jako oběti odmítali (a proto nepotřebovali a dodnes nepotřebují svátost kněžství). Do té doby se nikdo nezabýval „problémem“, z jaké strany oltáře vůči věřícím má kněz stát.

Jestliže mše svatá je obětí, podávanou Bohu, a oslavou celé Nejsvětější Trojice (!), nemusí mě zajímat, zda knězi vidím nebo nevidím do tváře: stojí v našem čele před Bohem jako zástupce Krista, který přináší nebeskému Otci obětí *dokonalou a smírnou za vykoupení lidstva*. A hostie na eucharistie, přijímaná u bílé prostřené mřížky, jistě má do sebe víc, než mnohé značně „civilní“ způsoby, dnes tolik favorizované. Také liturgická konstituce II. vatikánského koncilu pouze požaduje, aby v rámci aktivní účasti věřící lépe mohli sledovat, co kněz na oltáři koná, aniž by zmiňovala požadavek „obětních stolů“.

Pro toho, kdo vyznává neporušenou katolickou víru, není zajisté problémem účastnit se mše sloužené „čelem k lidu“ nebo „zády k lidu“. Vždycky to bude „čelem k Pánu Bohu“, což je tím podstatným! Mohu být osobně přesvědčen, že určitá forma je „názornější“, a proto ji třeba i vyhledávat, ale to je už opravdu spíš můj problém. Bude-li naopak mě vehementně někdo přesvědčovat, že jen takhle je správná a tamta špatná a zavrhnutíhodná, je to naopak jeho problém a ne můj.

Stavění „nové mše“ (misál Pavla VI. z r. 1970) a „staré mše“ (misál sv. Pia V., potažmo Jana XXIII.) proti sobě je čímsi naprosto pomýleným a nesmyslným, neboť nezměnila-li se víra, nemohla se (ve své podstatě) změnit modlitba. A tak je třeba určitého „léčebného procesu“, kdy oba způsoby běží vedle sebe a mohou se tak navzájem pozitivně ovlivnit. Charakteristickou pro „starý“ způsob je totální koncentrace na Boha a posvátné věci: kříž, svatostánek; skrytí nejposvátnějších okamžiků do tajemného ticha (např. konsekrace); zcela pevný řád, ukazující na Boží neměnnost, atd. „Nový“ způsob přinesl obohacení stolu Božího slova (přesně v souladu s přáním koncilu) a otevřel cestu širokému (žel někde přímo vylučnému, což skutečným záměrům koncilu odporuje) užití národních jazyků, díky němuž mohou i latiny neznalí věřící rozumět (intelektuálně) vlastně všem modlitbám liturgie. Nový způsob umožňuje (v konkrétně stanovených případech, nikoli dle svévole např. celebranta) i pružnější přizpůsobení potřebám konkrétního společenství – např. volbou

Foto: © Roman ALBRECHT / Člověk a Víra

Jako ilustraci toho, že v podstatě a původním záměru si starý a nový způsob neodporují, uveďme např. to, že nikde není apriorně řečeno, že „tridentskou“ mši svatou nelze za žádných okolností sloužit jinak, než úplně celou v latině.

biblických nebo i modlitebních textů.

Mnohé nepochopení záměru Benedikta XVI. přináší nešťastné (bohužel stále trávající) směšování problematiky liturgie s problematikou nedovolených biskupských svěcení a *Kněžského bratrstva sv. Pia X.*, založeného arcibiskupem Marcelem Lefebvrem. Tomu by se měla dle mého názoru ponechat zcela jiná platforma.

Jako ilustraci toho, že v podstatě a původním záměru si starý a nový způsob neodporují, uveďme aspoň např. to, že nikde není apriorně řečeno, že „tridentskou“ mši svatou nelze za žádných okolností sloužit jinak, než úplně celou v latině. Ani že není možno ji sloužit „čelem k lidu“, jak tomu vždy bylo u papežského oltáře v bazilice sv. Petra v Římě (směrodatné ve starověku i středověku bylo totiž obrácení čelem k zeměpisnému východu – svatopetrská bazilika má jak známo opačnou orientaci).

A naopak že např. „novou mši“ není nikde zakázáno sloužit „zády k lidu“ (neboť v každém i v nejnovějším misále je v rubrikách uvedeno, co kněz říká *obrácen k lidu* a co *obrácen k oltáři*) nebo že nemůže být částečně nebo celá latinsky.

Takže: dejme se obdarovat vším, co nám Církev poskytuje ze svého pokladu věcí nových i starých k našemu *užitku*, tj. k věčné spáse.

P. Jan Gerndt

P. Mgr. Jan Gerndt
emeritní farář a duchovní správce
Římskokatolické farnosti Praha-Zbraslav

ROZSÉVAČ VYŠEL ROZSÉVAT

12. července – 15. neděle v mezidobí – Evangelium podle Matouše 13,1 – 23

Hilarius

Důvod, proč Pán seděl na loďce a zástupy byly na břehu, vyplývá z toho, co mělo následovat. Chystal se totiž hovořit v podobenstvích – a tímto jednáním a jeho povahou označuje ty, kteří jsou mimo Církev a nemohou porozumět Božímu slovu. Loďka je obrazem Církve, do níž bylo uloženo Slovo života. To je ohlašováno těm, kteří jsou mimo ni a neplodní jako písek, protože nedokáží porozumět.

Jan Zlatoústý

Na hoře to takto nedělal (srov. Mt 5,1–7,29), zde svou řeč nepostavil na podobenstvích. Tehdy tam byly jen zástupy a nepomíchaný dav. Zde jsou však i zákoníci a farizeové. A nejen proto tedy užívá podobenství, ale vůbec aby Jeho řeči dokázal dav lépe porozumět, lépe si ji zapamatovat, názorně ilustrovat a vůbec byla jasnější.

A když jsi slyšel, že rozsévač vyšel rozsévat, nemysli si, že jde o zdvojení. Rozsévač totiž často vychází i za jinou práci: aby rozbil hroudy, zničil zlý plevel, vytrhal trní či vykonal jinou potřebnou věc. Nyní však vyšel rozsévat. Co tedy vzejde z toho semene? Tři části zahynou, jedna se zachrání.

Jeroným

A abychom si snad nemysleli, že otupělost

Carl Schmidt: Ješiz učí z lodi (1885–1969)

Uši mají nedoslýchavé a oči zavřeli, aby očima neviděli, ušima neuslyšeli, srdcem neporozuměli a neobrátili se.

srdce a ztěžklá schopnost naslouchat pochází z přirozenosti a nikoliv z vůle, přidává nám zprávu o vině vůle a říká: „uši mají nedoslýchavé a oči zavřeli, aby očima neviděli, ušima neuslyšeli, srdcem neporozuměli a neobrátili se – a já je neuzdravil.“

Remigius

Těmito slovy také Pán vysvětluje, co je semeno: „slovo o království“, tedy slovo evangelní nauky. Mnozí totiž přijímají

Boží slovo bez jakékoliv oddanosti srdce, a proto semeno Božího slova z jejich srdcí odnášejí zlí duchové jako semeno pro neúrodnou cestu. Semeno neboli Boží slovo, které se seje na skálu, tedy na tvrdé a zavřené srdce, nemůže přinést úrodu, protože jeho uzavřenost je velká a touha po nebi malá.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

CHVÁLA DNEŠNÍCH SEMINARISTŮ

Jste-li poněkud pesimističtí, pokud jde o budoucnost katolicismu ve Spojených státech, položte si následující otázky: Proč se během posledních 16 měsíců, kdy v církvi v USA pokračuje Krize 2.0 a agresivní média staví katolicismus do toho

nejhoršího světla, americké semináře nevyprázdnily? Proč McCarrickova aféra, zpráva pensylvánské velké poroty, Bransfieldova aféra a další odhalení nesprávných rozhodnutí (a ještě horších věcí) ze strany episkopátu nezpůsobily

hromadný exodus mladých mužů připravujících se na kněžství? Napadá vás nějaké jiné povolání, jež by bylo soustavně vystavováno posměchu a karikováno populárními médii, a přesto se pro ně rozhodovalo více mladých lidí než před 20 lety?

Hluboce zbožní bez přílišné sentimentality

V seminářích a mezi seminaristy působím již 54 let. Znal jsem situaci v seminářích a seminaristy i během opravdu špatných let po koncilu. S obdivem jsem sledoval, jak se kněží, kteří měli na starosti formaci seminaristů – podobně jako relativně nižší důstojníci, kteří reformovali armádu USA po debaklu ve Vietnamu – chopili řady závažných problémů a postavili tato ctihodná vzdělávací zařízení, jež jsou nezbytná pro budoucnost katolické církve, na mnohem pevnější základy. Je potřeba dělat ještě víc pro zlepšení výběru adeptů kněžství a pro reformu amerických seminářů? Nepochybně (a několik návrhů uvedu níže). Ale mnohého se již dosáhlo v uplynulých 15 letech a je důležité, aby o tom lidé v církvi věděli.

Minulý měsíc jsem měl tu čest pracovat se dvěma seminaristy při 28. výročním zasedání semináře zaměřeném na katolické sociální učení, které jsem v Krakově vedl. Stejně jako ostatní budoucí kněží, kteří se za poslední čtvrtstoletí účastnili tohoto programu, dělali tito muži vynikající dojem: intelektuálně bystří a zaujatí studiem; hluboce zbožní, avšak bez přílišné sentimentality; schopni komunikovat (a nabídnout skutečné svědectví) s ostatními studenty v mezinárodní skupině katolických žen a mužů; a byli mnohem zralejší než seminaristé, jaké si pamatuji z doby před čtyřmi desetiletími. Pokud Krize 1.0 v roce 2002 způsobila vytržení kandidátů na kněžství a během Krize 2.0 toto prosévání pokračovalo, pak ti, kdo zůstali, pro nás představují opravdu velmi dobrou zprávu.

Nejsem tak naivní ani takový romantik, abych se domníval, že seminaristé, s nimiž jsem v posledních letech pracoval, jsou imunní vůči osobním problémům a v neposlední řadě vůči toxické kultuře, která jim neustále namlouvá, že jejich závazek celibátní lásce je přinejlepším iluzí a v nejhorším případě patologií. Čím na mě dělají seminaristé, s nimiž dnes přicházím do styku, největší dojem, je to, že jsou si těchto problémů plně vědomi a čelí jim prostřednictvím intenzivnějšího modlitebního života, bratrské

Foto: Riadorable / flickr

Nejsem tak naivní ani takový romantik, abych se domníval, že seminaristé, jsou imunní vůči osobním problémům a v neposlední řadě vůči toxické kultuře.

solidarity a větší oddanosti pravdám katolické víry.

Krize věrnosti

Někteří katolíci možná popírají, že Krize 1.0 a 2.0 jsou v zásadě krizemi věrnosti, jež byly podníceny nesouhlasem s věroukou a církevním morálním učením. Tihle chlapani vědí, že tomu tak je, žijí podle toho a chtějí celý život pomáhat druhým žít v kráse lásky, jak ji popsal sv. Pavel v 1. listu Korintským 13 a podle vzoru Krista v Efezským 5, 1–2.

Co je tedy ještě potřeba napravit v seminářích 21. století? Teologie se musí vyučovat tak, aby pohroužení se do této intelektuální disciplíny produkovalo duchovní, kteří budou schopni zvát ostatní, aby se stali přáteli Pána Ježíše – a budou vědět, co to znamená přátelství. Biblistika se musí mnohem více zaměřit na biblickou teologii než na pitvání textu, aby budoucí kazatelé věděli, jak vést své farníky k tomu, aby se na svět dívali optikou Písma. Do formace budoucích kněží a hodnocení seminaristů by měli být více zapojeni laičtí odborníci – zejména pravověrné, radostné katolické ženy (včetně vdaných žen a matek), kteří mohou odhalit problémy, jež tradičnějším spirituálům

unikají, a pomoci mladým mužům s jejich řešením. Biskupové musí seminaristům věnovat více svého osobního času (stejně jako by měli více času věnovat kněžím), nabízet jim bratrskou podporu – a pokud je to nutné, rovněž zjednat nápravu.

Seminaristé, s nimiž pracuji, vědí, že když usilují o kněžství v katolické církvi v kulturních a politických podmínkách 21. století, vystavují se velkému riziku včetně rizika mučednictví (které přichází v různých podobách). Radostně toto riziko přijímají a jejich odhodlání dobře se připravit na život v ohrožení je na nich snad ze všeho nejpůsobivější. Zaslouží si naše poděkování, naši podporu a solidaritu v modlitbě.

George Weigel
First Things
Přeložil Pavel Štíčka

George Weigel
spisovatel, životopisec Jana Pavla II.
a vedoucí pracovník organizace Ethics and
Public Policy Center

SKUTEČNÁ HISTORIE KŘÍŽOVÝCH VÝPRAV

Mnozí historici se už nějakou dobu snaží uvést na pravou míru mylné představy o křížových výpravách – falešné představy jsou totiž až příliš rozšířené. Současný zájem považují za příležitost vysvětlit, jaké byly ve skutečnosti křížové výpravy, neboť lidé jsou nyní ochotni naslouchat. Pravděpodobně až na Umberta Eca nejsou historikové středověku zvyklí na přílišnou pozornost médií. Spíše máme sklon být velmi tiší a ponořeni do zatačených kronik píšeme nudné, avšak pečlivé studie, které bude málokdo číst.

Jako historik křížových výprav jsem zjistil, že poklidnou samotou slonovinové věže otřásl v době po září 2001 novináři, redaktoři a moderátoři talk-show, kteří toužili získat co nejdříve pořádné sousto. Jaké byly křížové výpravy? ptali se. Kdy se konaly? Používá prezident George W. Bush ve svých projevech slovo „křížová výprava“ necitlivě? Po několika telefonátech jsem nabyl dojmu, že už znají odpovědi na své otázky, nebo si alespoň mysleli, že je znají. Ve skutečnosti chtěli jen to, aby jim tytéž odpovědi řekl nějaký odborník. Například jsem byl často žádán, abych se vyjádřil ke skutečnosti, že islámský svět se vůči Západu cítí ukřivděn. Nemá současné násilí, tvrdili, své kořeny v krutosti křížových výprav a nevyprovokovaných útocích proti vzdělanému a tolerantnímu muslimskému světu? Jinými slovy, neměli bychom ve skutečnosti obviňovat křížové výpravy?

Mylné představy o křížových výpravách jsou až příliš běžné. Křížové výpravy jsou obvykle zobrazovány jako sled svatých válek proti islámu, které byly vedeny papeži bažícími po moci a v nichž bojovali náboženští fanatici. Údajně byly typickým příkladem pokrytectví a nesnášenlivosti, černou skvrnou na dějinách katolické církve a obecně západní civilizace. Křižáci, jacísi předchůdci imperialistů, vedli západní agresi proti pokojnému Blízkému východu, kde potom znetvořili osvícenou muslimskou kulturu a zanechali ji v troskách. Pro různé variace na toto téma nemusíme chodit daleko.

Emile Signol: Dobytí Jeruzaléma (1847)

Stačí se podívat například na slavný třísvazkový epos Stevena Runcimana *Dějiny křížových výprav* nebo na dokumentární pořad televize BBC/A&E *Křížové výpravy*, kterým prováděl Terry Jones. Obojí je z hlediska historické vědy velice špatné, ale je to úžasně zábavné.

Nuže, jaká je pravda o křížových výpravách?

Vědci toto téma stále zkoumají. Ale mnohé lze již říci s jistotou. Pro začátek: Křížové výpravy na Východ byly v každém případě obrannými válkami. Byly přímou reakcí na muslimskou agresi – pokusem odvrátit muslimské výboje do křesťanských zemí nebo se jim bránit.

Křesťané v jedenáctém století nebyli paranoidní fanatici. Muslimové je opravdu napadali se zbraněmi v rukou. Muslimové sice mohou být pokojní, ale islám se zrodil ve válce a stejným způsobem rostl. Od Mohammedových dob byl prostředkem muslimské expanze vždy meč. V muslimském myšlení se svět dělí na dvě sféry, na dům islámu a dům války. Křesťanství – a ze stejného

důvodu i ostatní nemuslimská náboženství – nemá žádný dům. Křesťané a Židé mohou být v rámci muslimského státu pod muslimskou vládou tolerováni. Ale podle tradičního islámu musí být křesťanské a židovské státy zničeny a jejich území dobyt. Když Mohammed vedl v sedmém století válku proti Mekce, křesťanství bylo dominantním náboženstvím, mělo tehdy největší moc a bohatství. Jakožto oficiální náboženství římské říše zahrnovalo celé Středomoří, včetně Blízkého východu, kde se zrodilo. Křesťanský svět byl proto hlavním cílem prvních chalífů a zůstal jím i pro muslimské vůdce po následujících tisíc let.

Islámští bojovníci krátce po Mohammedově smrti s obrovskou vervou zaútočili na křesťany. Byli mimořádně úspěšní. Palestina, Sýrie a Egypt – kdysi nejvýznamnější křesťanské oblasti na světě – rychle podlehly. V osmém století muslimské armády dobyly celou křesťanskou severní Afriku a Španělsko. V jedenáctém století seldžučtí Turci dobyli Malou Asii (dnešní Turecko), která byla křesťanská od dob sv. Pavla. Starobylá

TRADICE OTCŮ

římská říše, moderním historikům známá jako Byzantská říše, byla zredukována na území o něco málo větší než Řecko. Konstantinopolský císař v zoufalství vypravil poselstvo k západoevropským křesťanům, aby je požádal o pomoc bratřím a sestrami na Východě.

Tak se zrodily křížové výpravy

Nešlo o výmysl ambiciózního papeže nebo chamtivých rytířů, ale o reakci na více než čtyři století výbojů, v nichž muslimové obsadili dvě třetiny původně křesťanského světa. V určitém okamžiku se křesťanství jakožto víra a kultura muselo začít bránit, nebo se podvolit islámu. Křížové výpravy byly touto obranou.

Papež Urban II. roku 1095 na koncilu v Clermontu vyzval křesťanské rytířstvo, aby vytlačilo islám z území dobytých muslimy. Ohlas byl obrovský. Tisíce bojovníků složily slib kříži a chystaly se na válku. Proč to dělali? Odpovědi na tuto otázku provází obrovské nepochopení. V důsledku osvicenství se obvykle tvrdilo, že křížáci byli pouze bezzemci a lotři, kteří využili příležitosti krást a drancovat v daleké zemi. To, že křížáci vyjadřovali svou zbožnost, sebeobětování a lásku k Bohu, se už očividně nebralo v úvahu. Bylo to vnímáno jen jako maska zakrývající temné úmysly.

Studium listin prováděné v posledních dvou desetiletích za pomoci počítačů tuto lest zcela rozbilo. Vědci objevili, že křížáčtí rytíři byli většinou bohatí muži vlastníci rozsáhlé pozemky v Evropě. Nicméně se dobrovolně všeho vzdali, aby uskutečnili své svaté poslání. Být křížákem nebyla levná záležitost. I bohatí páni mohli snadno přivést na mizinu sebe i své rodiny, když se přidali ke křížovým výpravám. Nečinili tak proto, že by očekávali materiální bohatství (které mnozí z nich už měli), ale proto, že doufali, že si uloží poklad tam, kde jej nenichčí mol a rez. Byli si velmi dobře vědomi své hříšnosti a toužili podstoupit útrapy křížové výpravy jako kajicný skutek lásky. V Evropě se nachází tisíce středověkých listin potvrzujících tyto pocity, lis-

tin, z nichž k nám tito muži promlouvají i dnes, jsme-li ochotni naslouchat. Samozřejmě nebyli proti získání kořisti, kdyby byla taková možnost. Ale pravdou je, že křížové výpravy byly nesmírně špatné pro získávání kořisti. Pár lidí zbohatlo, ale drtivá většina se vrátila s prázdnou.

Urban II. stanovil křížákům dva cíle

A oba po staletí zůstaly ústředními body křížových tažení na Východ. Zaprvé měli zachránit křesťany na Východě. Jak později napsal jeho nástupce, papež Inocenc III.:

Skutečně muž miluje podle Božího přikázání svého bližního jako sám sebe, když ví, že jeho křesťanští bratři ve víře jsou drženi proradnými muslimy v krutém zajetí a sklíčení jhem nejtěžšího nevolnictví, a on neplní svou povinnost je osvobodit? ...Nevíte snad, že mnoho tisíc křesťanů je spoutáno v otroctví a vězněno muslimy, mučeno nesčetnými mukami?

„Účast na křížové výpravě,“ jak správně tvrdí profesor Jonathan Riley-Smith, byla chápána jako „skutek lásky“ – v tomto případě lásky k bližnímu. Křížová výprava byla vnímána jako charitativní mise, jež napravovala něco strašlivě špatného. Jak napsal papež Inocenc III. templářům: „Svými činy uskutečňujete slova evangelia – „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.““

Druhým cílem bylo osvobození Jeruzaléma a dalších míst posvěcených Kristovým životem. Výraz křížová výprava je moderní. Středověcí křížáci se považovali za poutníky, vykonávající skutky spravedlnosti na své cestě k Božímu hrobu. Odpustky, které získávali, kanonicky souvisely s odpustky pro poutníky. Tento cíl byl často popisován za pomoci obrazů z feudálního světa. Inocenc III. při svolání páté křížové výpravy v roce 1215 napsal:

Zvažte, moji milí synové, pečlivě zvažte, že kdyby byl nějaký pozemský král svržen z trůnu a dokonce zajat, a potom by byl znovu osvobozen a nastal by čas pro vykonání spravedlnosti, nehleděl by snad na své vazaly jako na nevěrné služebníky a zrád-

Ze spisu „O jednotě církve“ (De catholicae Ecclesiae unitate), nejobsáhlejšího díla sv. Cypriána, biskupa a mučedníka (†258): Caput XII. Dominus cum pacificis est

Ať se někteří neomlouvají bezpodstatným výkladem o tom, co řekl Pán: „Kde dva nebo tři jsou shromážděni ve jménu mém, já jsem uprostřed nich.“ (Mt 18, 19, 20) Porušovatelé Evangelia, falešní vykladači, se přidržují posledních slov, předchozí přeskakují; pamětliví části, (jinou) část listivě ututlávají; jako sami jsou odříznuti od církve, tak myšlenku jedné kapitoly trahají: Pán totiž, když své učedníky vybízel ke svornosti a míru, řekl: „Pravím vám, sjednotí-li se dva z vás na zemi v kterékoliv věci, za kterou by prosili – stane se jim to od Otce mého, jenž jest v nebesích. Neboť, kde jsou dva nebo tři ve jménu mém, tam jsem uprostřed nich.“ (Mt 18, 19, 20) Těmi slovy se prokazuje, že ne množstvím, ale jednotě se uděluje. Jestliže dva z vás, praví, se sjednotí na zemi; nejdříve zdůraznil jednomyslnost, předdeslal pokojnou svornost, abychom pevně a věrně se shodli, vyložil.

Jak je však možno, aby souhlasil s jiným ten, který se nesrovnává s tělem Církve samé a s veškerým bratrstvem? Jak se mohou dva nebo tři shromážditi ve jménu Kristově, je-li o nich známo, že jsou od Krista a jeho Evangelia odpadlí? Ne my od nich, ale oni od nás odpadli. Když potom kacířství a schismata vznikla, a oni si nautanovovali různých sborečků, opustili hlavu a základ pravdy.

Kristus však mluví o své Církvi a to k těm, kteří jsou v Církvi, budou-li sami svorní, budou-li prositi dva nebo tři pospolu jednomyslně, podle toho, jak byl přikázal a vybídl, aby mohli, třeba by byli jen dva nebo tři, dosáhnouti od svrchovanosti Boží toho, oč žádají.

Kde dva neb tři budou pospolu ve jménu mém – praví – já jsem s nimi. Totiž s upřímnými a pokojnými, s bohabojnými a zachovávajícími přikázání Boží. Řekl, že je se dvěma nebo třeba se třemi, jako byl se třemi jinochy

Účast na křížové výpravě byla chápána jako „skutek lásky“ – v tomto případě lásky k bližnímu.

Dokončení na str. 11

Foto: Sander Crombach / Pixabay

nepřáteli Krista a jeho církve. Úkolem křížáků bylo porazit je a bránit se proti nim. To bylo vše. Muslimům, kteří žili na území ovládaném křížáky, bylo obecně dovoleno ponechat si svůj majetek, profesi a rozhodně i své náboženství. Vždyť po celou historii křížáckého Jeruzalémského království byli muslimští obyvatelé daleko početnější než katolíci. Teprve ve 13. století začali františkáni usilovat o konverzi muslimů. Byli však většinou neúspěšní a nakonec od tohoto úsilí upustili. V každém případě jejich snahy probíhaly pokojným přesvědčováním, nikoli pod hrozbou násilí.

Křížové výpravy byly válkami

Bylo by chybou je charakterizovat jen jako projev zbožnosti a dobrých úmyslů. Jako ve všech válkách i zde docházelo ke krutému násilí (ač ne tak krutému jako v moderních válkách). Docházelo k nešťastným událostem, velkým chybám i zločinům. Ty jsou dnes obvykle dobře známy. Během prvních dnů první křížové výpravy v roce 1095 skupina křížáků vedených hrabětem Emichem z Leiningenu táhla podél Rýna, rabovala a povraždila všechny Židy, které našla. Místní biskupové se bez úspěchu pokoušeli zastavit krveprolití. V očích těchto válečníků byli Židé, stejně jako muslimové, nepřáteli Krista. Oloupit je a zabít pak tedy nebylo nic špatného. Věřili totiž, že konají spravedlivé skutky, protože pe-

ce... pokud nenasadili nejen svůj majetek, ale i svůj život, aby panovníka osvobodili? ...A podobně Ježíš Kristus, Král králů a Pán pánů, jehož jste nepopíratelnými služebníky, jenž spojil vaši duši s vašim tělem a jenž vás vykoupil svou drahocennou krví..., vás snad nebude soudit za vaši nevděčnost a věrolomnost, pokud mu nepomůžete?

Znovudobytí Jeruzaléma tedy nebyl žádný kolonialismus, ale opětovné nastolení původního stavu a veřejné vyznání lásky k Bohu. Středověcí lidé věděli, že Bůh má moc získat Jeruzalém sám – jistě, má moc znovu získat celý svět pod svou vládou. Přesto sv. Bernard z Clairvaux ká-

zal, že Bůh tak odmítl učinit, a to se stalo jeho lidu požehnáním:

Znovu říkám, vezměte v úvahu dobrotu všemohoucího Boha a povšimněte si jeho plánů milosrdenství. Svou záležitost vložil do vašich rukou, nebo spíše tak předstírá, aby vám mohl pomoci splnit vaše závazky vůči němu... Tvrdím, že požehnaná je generace, která má příležitost získat tak bohaté odpustky.

Často se předpokládá, že hlavním záměrem křížových výprav byla nucená konverze muslimského světa. Nic nemůže být dále od pravdy. Z pohledu středověkých křesťanů byli muslimové

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Zofia Kossaková: Beze zbraně

Na historicko-náboženském podkladu křížáckých výprav do Svaté země autorka rozvíjí několik příběhů tehdejších představitelů náboženské, politické a kulturní Evropy. Váz., 440 s., cena 395 Kč

Evangelium na každý den 2021

Kapesní knížka je každodenním průvodcem pro ty, kdo touží číst a rozjímat evangelium v rytmu liturgie církve. Podněty k rozjímání na rok 2021 připravil známý biblista P. Angelo Scarano.

Brož., 487 s., cena 109 Kč

DĚKUJI OTČE!

Středověcí křižáci se považovali za poutníky, vykonávající skutky spravedlnosti na své cestě k Božím hrobu.

Odpustky, které získávali, kanonicky souvisely s odpustky pro poutníky.

níze Židů by se mohly využít k financování křížové výpravy do Jeruzaléma. Ale mylili se a církev rázně odsuzovala útoky proti Židům.

O padesát let později, když se chystala druhá křížová výprava, sv. Bernard často kázal, že Židé nemají být pronásledováni:

Zeptejte se kohokoliv, kdo zná svatá Písma, co o Židech bylo předpovězeno v žalmech. „Nemodlím se za jejich zničení,“ říká se tam. Židé jsou pro nás živými slovy Písma, neboť nám stále připomínají, co náš Pán vytrpěl... Křesťanská knížata je neдрží v tvrdém zajetí, ale „Židé pouze čekají na čas svého vykoupení“.

Nicméně jeho cisterciácký spolubratr jménem Radulf popuzoval lid proti Židům v Porýní, navzdory mnoha dopisům, v nichž jej Bernard žádal, aby s tím přestal. Bernard byl nakonec nucen cestovat do Německa, kde dostihl Radulfa, poslal ho zpět do kláštera a ukončil tyto masakry.

Často se říká, že v těchto středověkých pogromech lze spatřovat kořeny holocaustu. Je to možné. Ale pokud tomu tak skutečně je, jsou tyto kořeny mnohem hlubší a sahají dále než jen ke křížovým výpravám. Židé během křížových výprav hynuli, ale účelem těchto výprav nebylo zabít Židy. Právě naopak: Papežové, biskupové a kazatelé hlásali, že evropští Židé mají být necháni na pokoji. V moderní válce nazýváme takováto tragická úmrtí „civilními ztrátami“. I s využitím inteligentních technologií zabily Spojené státy v našich válkách mnohem více nevinných lidí, než by kdy dokázaly zabít křižáci. Ale nikdo by s vážností netvrdil, že účelem amerických válek je zabít ženy a děti.

Série křížových výprav

Vezmeme-li v úvahu veškeré okolnosti, byla první křížová výprava velmi riskantní. Neměla žádného vůdce, žádné řetězce velení, žádné zásobovací trasy,

žádnou detailní strategii. Byly to prostě tisíce bojovníků pochodujících hluboko do nepřátelského území, oddaní společné věci. Mnozí z nich zemřeli, ať už v bitvě nebo následkem nemoci či hladovění. Bylo to drsné tažení, kde byl člověk vždy na pokraji záhuby. Přesto byla výprava podivuhodně úspěšná. V roce 1098 křižáci obnovili křesťanskou vládu nad Nicaeou a Antiochií. V červenci 1099 dobyli Jeruzalém a začali budovat křesťanský stát v Palestině. Radost v Evropě byla ohromná. Zdálo se, že běh dějin, který vynesl muslimy do takových výšin, se nyní obrací.

Ale nebylo tomu tak. Když přemýšlíme o středověku, je snadné vidět Evropu takovou, jakou se později stala, než jaká tehdy skutečně byla. Kolosem středověkého světa byl islám, nikoli křesťanství. Křížové výpravy jsou zajímavé především proto, že byly pokusem vzepřít se tomuto trendu. Ale za pět století křížových výprav se pouze při první výpravě podařilo významně zvrátit vojenský postup islámu. Pak už to šlo od desíti k pěti.

Když roku 1144 křížácký hrabě z Edessy podlehl Turkům a Kurdům, objevila se v Evropě obrovská podpora nové křížové výpravy. Vedli ji dva králové, Ludvík VII. Francouzský a Konrád III. Německý. Kázal o ní samotný sv. Bernard. Dopadla nešťastně. Většina křížácků byla zabita cestou. Ti, kteří se dostali do Jeruzaléma, situaci ještě zhoršili tím, že zaútočili na muslimský Damašek, který byl původně silným spojencem křesťanů. V důsledku takové katastrofy byli křesťané v Evropě nuceni smířit se nejen s pokračující růstem síly muslimů, ale i s tím, že Bůh trestal Západ za jeho hříchy. V celé Evropě klíčila hnutí laické zbožnosti, všechna kořenila v touze očistit křesťanskou společnost tak, aby byla hodna vítězství na Východě.

Křížácké výpravy na konci dvanáctého století se proto staly snahou o totální válku. Každý člověk, i ten nejslabší

Děkuji otče, že denně obětujete svůj život Kristu, abyste oslavoval Boha svou službou bližním a vedl je k věčné spáse. Děkuji za Vás Nejsvětějšímu Bohu a modlím se, aby Vás Pán na přímluvu Blahoslavené Panny Marie posiloval ve víře, naději a lásce.

Chcete-li vyjádřit vděčnost knězi, který Vám v životě pomohl, můžete vložit své poděkování na stránku <http://rcmonitor.cz/dekujiotce> nebo jej zaslat na adresu redakce.

Vít Uher, Jan Houkal, salesiáni Praha–Žižkov, Kobylisy

Děkuji za statečnou a obětavou službu v nouzovém stavu. Za otevřený kostel, přítomnost kněze, službu ve svátosti smíření, tichý Eucharistický výstav, podání Eucharistie každému příchozímu. Hluboce v duchu smekám za otevřenost a ochotu pochopit a respektovat duchovní individuální potřeby věřících!

Ludmila

Dokončení Tradice otců ze str. 9

v ohnivě peci. Poněvadž (tito) byli k Bohu upřímní a mezi sebou jednomyslní, zatím co plameny je obklopovaly, osvěžil je krupějemí rosy. (A dále) jako sám přispěl dvěma uvězněným apoštolům, poněvadž byli upřímní a jednomyslní, sám brány žaláře otevřel, aby slovo, které věrně hlásali zástupům, přednesli.

Když tedy ve svém poučování tak mluví a praví: „Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém, já jsem s nimi“, – neodděluje lidi od Církve ten, který Církev ustanovil a založil, ale vytýkáje nesvornost zrádným, věrným svou řečí pokoj doporučuje a ukazuje, že jest mnohem raději se dvěma nebo třemi, kteří se jednomyslně modlí, než s nejednotným zástupem – více pak, že jest možno dosáhnouti vroucí modlitbou několika, než nesvornou modlitbou mnohých.

a nejhudší, byl vyzván, aby pomohl. Bojovníci byli žádáni, aby obětovali své bohatství a případně i svůj život na obranu křesťanského Východu. Na domácí frontě byli všichni křesťané vyzýváni k podpoře křížových výprav modlitbou, půstem a almužnami. Muslimové však přesto nadále sílili. Saladin, velký sjednotitel, spojil muslimský Blízký východ do jediného celku, zatímco kázal džihád proti křesťanům. V roce 1187 v bitvě u Hattínu jeho bojovníci vyhladili vojska křesťanského Jeruzalémského království a zmocnili se vzácné relikvie svatého kříže. Bezbranná křesťanská města se začala jedno po druhém vzdávat, 2. října se vzdal i Jeruzalém. Odolávalo jen několik přístavů.

Odpovědí byla třetí křížová výprava. Vedli ji císař Fridrich Barbarossa z německé říše, král Filip II. August z Francie a král Richard I. Lví srdce z Anglie. Byla to každopádně obrovská akce, i když ne tak grandiózní, jak křesťané doufali. Starý Fridrich utonul, když chtěl na koni přebrodit řeku, takže jeho armáda se vrátila domů, aniž by dorazila do Svaté země. Filip a Richard připravili lodí, ale jejich neustálé hašteření pouze přispělo k již tak svárlivé situaci na palestinské půdě. Poté, co znovu dobyli Akko, se francouzský král vrátil domů, kde se zabýval dělením Richardova francouzského majetku. Křížová výprava proto spadla do klína Richardovi. Richard jako zkušený válečník, nadaný vůdce a vynikající taktik vedl křesťanská vojska od vítězství k vítězství, nakonec znovu dobyl celé pobřeží. Ale Jeruzalém neleží na pobřeží, a po dvou neúspěšných pokusech zabezpečit zásobovací trasy do svatého města, Richard nakonec tyto snahy vzdal. Poté, co slíbil, že se jednoho dne vrátí, uzavřel

Foto: wikimedia.org

příměří s Saladinem, který zajistil mír v regionu a volný přístup do Jeruzaléma pro neozbrojené poutníky. Ale bylo to hořké sousto. Touha obnovit křesťanskou vládu v Jeruzalémě a získat zpět svatý kříž byla velmi silná po celé Evropě.

Křížové výpravy v 13. století byly větší, lépe financované a lépe organizované. Ale také ztroskotaly. Čtvrtá křížová výprava (1201–1204) selhala, když se zapletla do pavučin byzantské politiky, které na Západě nikdy zcela nerozuměli. Křížáci udělali zajižďku do Konstantinopole, aby podpořili uchazeče o císařský trůn, jenž sliboval velkou odměnu a podporu Svaté zemi. Ale jakmile se jejich dobrodinec ocitl na trůnu, zjistil, že nemůže splnit to, co slíbil. A tak křížáci zrazeni svými řeckými přáteli v roce 1204 zaútočili na Konstantinopol, největší křesťanské město na světě, dobyli ji a krutě vyplenili. Papež Inocenc III., který celou výpravu exkomunikoval,

křížáky důrazně odsoudil. Ale více už dělat nemohl. Tragické události z roku 1204 uzavřely železnou bránu mezi římskými katolíky a řeckými pravoslavnými. Bránu, kterou ani dnes nedokázal papež Jan Pavel II. znovu otevřít. Je strašnou ironií, že křížové výpravy, které byly přímým důsledkem katolické touhy zachránit pravoslavný lid, obě církve od sebe – možná nenávratně – vzdálily.

Zbytek výprav ve 13. století dopadl jen o málo lépe. Pátá křížová výprava (1217–1221) dokázala nakrátko obsadit Damiettu v Egyptě, ale muslimové nakonec armádu porazili a město opět obsadili. Sv. Ludvík IX. Francouzský vedl za svůj život dvě křížové výpravy. Při první byla znovu dobytá Damietta, ale Egypťané Ludvíka brzy přelstili a přinutili ho opustit město. Přestože Ludvík pobýval ve Svaté zemi několik let a vynakládal množství prostředků na obranu, nikdy nedosáhl svého nejtoužebnějšího přání: osvobodit Jeruza-

Sv. Atanáš. Foto: klub-svateho-atanase.webnode.cz

Klub svatého Athanasia Vás zve na pouť do Říмова

Kdy: 1. srpna 2020

Start: v 9:30 hodin před katedrálou sv. Mikuláše v Českých Budějovicích.

Cíl: poutní kostel Svatého Ducha v Římově, mši sv. v tradičním římském ritu slouží od 17 hodin P. PhDr. Jakub Zentner FSSP

Pro zájemce můžeme zajistit společnou dopravu z Prahy a Brna, je třeba se nahlásit na webových stránkách klub-svateho-atanase.webnode.cz/kontakt nebo na FB [@klub-svatehoathanasia](https://www.facebook.com/klub-svatehoathanasia). V případě zájmu je třeba nahlásit počet osob na oběd a nocleh.

lém. Jako o mnoho starší muž vedl roku 1270 další výpravu do Tunisu, kde zemřel na nemoc, která zpusťovala celý tábor. Po smrti sv. Ludvíka nemilosrdní muslimští vládcové Bajbars a Kalavun vedli krutý džihád proti křesťanům v Palestině. Kolem roku 1291 se muslimským bojovníkům podařilo zabít nebo vyhnat poslední křižáky, a tím vymazali křižácké království z mapy. Přes četné pokusy a mnohé další plány se až do 19. století křesťanským vojskům nepodařilo znovu získat opěrný bod v této oblasti.

Mohli bychom si myslet, že tři staletí porážek křesťanů oslabily myšlenky Evropanů na křížové výpravy. Vůbec ne. V jistém smyslu neměli příliš na výběr. Muslimská království ve 14., 15. a 16. století sílila, a nikoli oslabovala. Osmanští Turci si podmanili nejen ostatní muslimy, čímž ještě více sjednotili islám, ale tlačili i dále na západ, obsadili Konstantinopol a prováděli výboje hluboko do Evropy. Od patnáctého století křížové výpravy nebyly projevem milosrdenství vzdáleným národům, ale zoufalé pokusy o to, aby přežil jeden z posledních zbytků křesťanství. Evropané začali uvažovat o reálné možnosti, že islám nakonec dosáhne svého cíle dobytí celého křesťanského světa. Jeden z tehdejších nejznámějších spisů, *Loď bláznů* Sebastiana Branta, dal zaznít tomuto pocitu v kapitole s názvem „O úpadku víry“:

Naše víra byla silná v Orientu,
vládla v celé Asii,
v maurských zemích a v Africe.
Ale teď jsou pro nás tyto země
ztracené.
Truchlí i ten nejtěžší kámen...
Čtyři sestry naší církve, jak víte,
byly patriarcháty:
Konstantinopolský, alexandrijský,
jeruzalémský, antiochijský.
Ale ty byly ztraceny a vypleněny
a brzy přijde útok na samotnou
hlavu.

K tomu samozřejmě nedošlo. Ale málem se to stalo. V roce 1480 sultán Mehmed II. dobyl Otranto jako předmostí pro invazi do Itálie. Řím byl evakuován. Sultán však krátce nato zemřel a s ním zemřel i jeho plán. V roce 1529 Sulejman I. obléhal Vídeň. Nebýt

Foto: Patrick Robert Doyle / Unsplash

mimořádně silné bouřky, která zpomalila jeho postup a donutila ho pokračovat bez velké části jeho dělostřelectva, je téměř jisté, že by Turci město dobyli. Německo by jim pak bylo vydáno na milost.

Přesto, i navzdory těmto ztrátám a ohrožení, v Evropě vznikalo něco nového – něco, co v dějinách lidstva nemělo obdoby. Renesance, zrozená z podivné směsice římských hodnot, středověké zbožnosti a jedinečného respektu k obchodu a podnikání, vedla k dalším hnutím, jako je humanismus, vědeckotechnická revoluce a k věku zámořských objevů. Evropa, ač bojovala o přežití, se chystala expandovat vskutku v globálním měřítku. Protestantská reformace, která odmítla papežství a učení o odpustcích, způsobila, že křížové výpravy již pro mnoho Evropanů nepřipadaly v úvahu, takže boj nakonec zůstal na katolících. V roce 1571 Svatá liga, což byla také křížová výprava, porazila osmanskou flotilu u Lepanta. Přesto byla takováto vojenská vítězství vzácná. Muslimská hrozba byla zlikvidována ekonomicky. Jak Evropa bohatla a získávala moc, kdysi děsivá a důmyslná Turci začali působit zaostale a uboze – a již nestáli za křížovou výpravu. „Nemocný muž na Bosporu“ se dobelhal až do dvacátého století, kdy konečně přestal existovat a zanechal po sobě současný zmatek moderního Blízkého východu.

Závěr

Z bezpečné vzdálenosti mnoha staletí je velmi snadné se znechuceně mračit nad křížovými výpravami. Náboženství koneknců nestojí za to, aby se kvůli němu vedly války. Ale měli bychom pamatovat na to, že naši středověcí předkové by byli stejně znechuceni našimi nesrovnatelně ničivějšími válkami vedenými ve jménu politických ideologií. A přesto, středověký i moderní voják bojují nakonec za svůj vlastní svět a za vše, co jej utváří. Oba jsou ochotni přinést obrovské oběti za předpokladu, že to poslouží něčemu, co je jim drahé, něčemu většímu, než jsou oni sami. Ať už křižáky obdivujeme, či nikoli, faktem zůstává, že svět, který známe dnes, by bez jejich úsilí neexistoval. Starobylá křesťanská víra s její úctou k ženám a antipatií vůči otroctví, nejen přežila, ale vzkvétala. Bez křížových výprav by možná následovala osud zoroastrismu, dalšího soupeře islámu, a zanikla by.

Thomas F. Madden
Crisis Magazine
(Crisismagazine.com),
redakčně kráceno
Přeložil Pavel Štíčka

Thomas F. Madden
historik

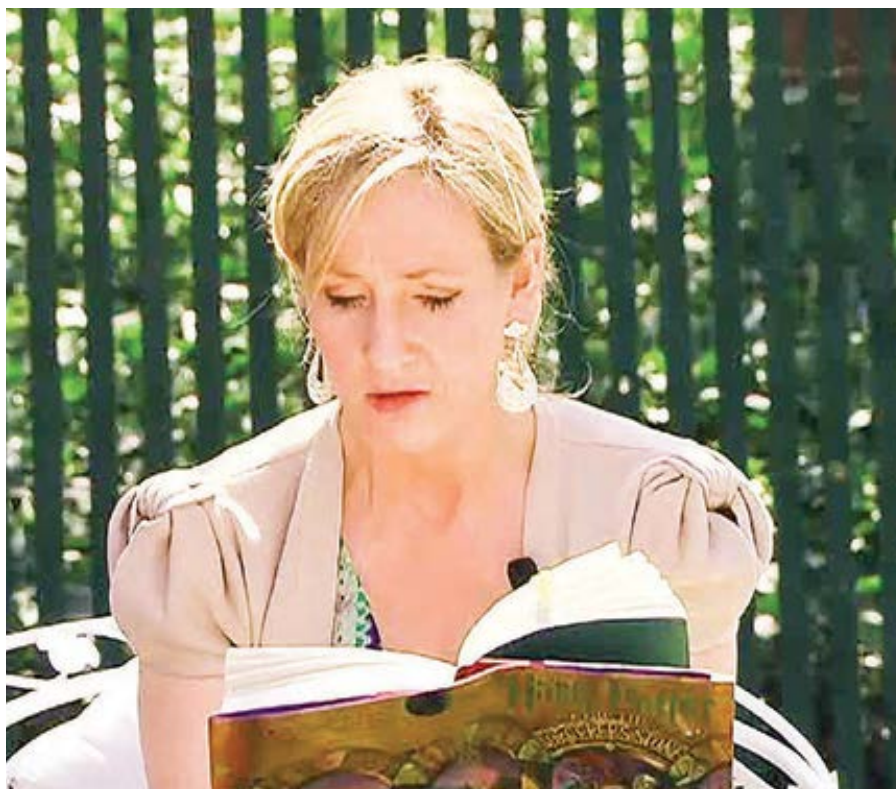
J. K. ROWLINGOVÁ A MOHUTNÁ DEBATA O IDENTITĚ

Je vždycky cenné říkat pravdu

Čistky běží na plné obrátky. Davy svrhávají sochy historických postav, televizní streamovací služby usilovně odstraňují potenciálně urážlivé zábavné pořady a univerzity se o překot zřikají svých bývalých mecenášů. Nyní se k tomuto nejnovějšímu trendu rozhodla připojit komunitní škola Weald Community School v Západním Sussexu, když upustila od svého plánu pojmenovat jednu ze svých budov na počest spisovatelky J. K. Rowlingové. Člověk by si myslel, že žena, která pro celou jednu generaci nově oživila dětskou literaturu, bude hodna toho, že po ní bude pojmenována budova, ale vedení školy evidentně zastává odlišný názor.

Jde tu jen o nejnovější obrat v pokračujícím sporu kvůli zjevně skandálnímu tvrzení Rowlingové, že existuje něco jako biologické pohlaví. Pčiněním aktivistů odhodlaných prosadit nový druh reality se vyslovení pravdy stalo nebezpečným činem. Liberální demokracii nelze udržet, pokud se ze strachu, že budeme „zakázáni“, nebudeme moci otevřeně vyjadřovat. Rowlingová to ví a jedná správně, když nekapituluje před těmi, kdo se ji zastrašováním pokouší umlčet.

Všechno to začalo před několika lety, kdy Rowlingová na Twitteru náhodně dala svůj „lajk“ pod příspěvek feministky s genderově kritickým pohledem. Bylo to pochopeno jako důkaz její transfobie a stala se terčem útoků internetových aktivistů a tisku LGBT. Hlavní rozbuškou bylo, že daňová expertka Maya Forstaterová prohrála loni v prosinci soudní při, kterou se svými zaměstnavateli vedla kvůli svému neoprávněnému propuštění. Dostala vyhazov poté, co vyjádřila svůj odpor k chystaným vládním dodatkům k zákonu o uznání pohlaví, jež měly translidem umožnit určovat si opačné pohlaví bez konzultace s lékařem. Rowlingová jí na Twitteru vyjádřila podporu

J. K. Rowlingová. Foto: wikimedia.org

Pčiněním aktivistů odhodlaných prosadit nový druh reality se vyslovení pravdy stalo nebezpečným činem... Rowlingová to ví a jedná správně, když nekapituluje. – Andrew Doyle

hashtagem #IStandWithMaya (Stojím při Maye) a slovy: „Oblékejte se, jak je vám libo. Nazývejte se, jak chcete. Spěte s jakýmkoli plnoletým dospělým, který o to bude mít zájem. Žijte ten nejlepší život v pokoji a bezpečí. Ale vyhazovat ženy z práce za to, když řeknou, že pohlaví opravdu existuje?“

Reakci to vyvolalo bouřlivou. Radikální transgenderoví aktivisté, proslulí svou brutalitou a zastrašovacími taktikami, zaspali Rowlingovou výhrůžkami a misogynními urážkami. Samo sebou se rozumí, že toto chování lze stěží ozna-

čit jako typické pro translidi jako celek, a mnozí slušní translidé vyjádřili zděšení nad tím, jak takové jednání poškozuje jejich vnímání veřejnosti. Situace se ještě víc vyostřila zcela nedávno, když Rowlingová kritizovala určitý článek za to, že v něm bylo použito slovní spojení „lidé, kteří menstrují“, a nikoli slovo „ženy“. Následné urážky dosáhly vrcholu; mnozí z těch, kdo se uchýlili k výpadům nejtěžšího kalibru, setřídili své komentáře na webové stránce *medium.com* pod názvem „JK Rowling and the trans activists: a story in screenshots“ (J. K. Rowlingová

a transgenderoví aktivisté: příběh poskládaný ze snímků obrazovky). Někteří dřívější fanoušci Harryho Pottera zašli tak daleko, že spálili své výtisky knih od Rowlingové. Kdyby bývali znali jejich minulost, možná by se byli víc zamysleli nad optikou takového kroku.

Nyní Rowlingová na svých webových stránkách zveřejnila delší vyjádření, v němž nastínila svůj myšlenkový postup v souvislosti s tímto tak kontroverzním tématem. Vysvětlila, jak ji její zkušenosti oběti domácího násilí přivedly k zájmu o transgenderovou problematiku a o feministkami vznášené obavy, že v důsledku možnosti samostatně si určovat pohlaví přestanou být místa určená pouze pro jedno pohlaví bezpečná. Ti, kdo čtou prohlášení Rowlingové s otevřenou myslí, by z něho rozhodně nemohli vyvodit, že k translidem cítí nenávisť nebo že vůči nim chová předsudky – a přesto mnozí dospěli právě k takovému udivujícímu závěru. Situaci nepomáhá ani to, že Rowlingovou za její názory pranýřují hvězdy z filmů o Harrym Potterovi – Daniel Radcliffe, Eddie Redmayne a Emma Watsonová.

Jak se dalo očekávat, tito herci papouškovali běžné mantry, jako například, že „transženy jsou ženy“. To je běžná taktika těch, kdo se nechali omámit ideologií sociální spravedlnosti. Místo aby se otevřeli pro diskusi o těžkých otázkách, mají sklon vynášet tvrzení a nepřátelsky vyhrožovat každému, kdo jejich postoj zpochybní. Teze, že „transženy jsou ženy“ představuje počátek debaty, ale lidé jako Radcliffe s ní nakládají jako s nevyvratitelnou pravdou. Když někdo požaduje, aby veřejnost podporovala určitý názor, aniž by se o něm vůbec pokusil lidi přesvědčit – zvláště pokud jde o názor, který až do nedávna v podstatě nikdo netoleroval –, je vždy pravděpodobné, že tím vyvolá odpor. Tento přístup hraje v neprospěch snah o rovná práva pro translidé a zesměšňuje nároky aktivistů na (jakoukoli) pokrokovost.

Odvaha Rowlingové tváří v tvář takovému náporu je pozoruhodná. Ničivý dopad běsnění na sociálních sítích na psychiku člověka pochopí každý, kdo se někdy stal jeho terčem, a u tak slavné osobnosti, jako je Rowlingová, je dosah

Foto: Anicka Guthrie / Člověk a Vira

Příliš často se stává, že aktivisté s dobrým úmyslem prosazují absolutisticky autoritativní světonázor, který je ve světle empirické zkušenosti valné většiny lidí neudržitelný. – Andrew Doyle

tohoto běsnění nezměrný.

Většina celebrit v této otázce postupuje slepě, jako jeden muž. Svým příspěvkem na Twitteru to za všechny dokládá herec George Takei: „Kdo hájí takzvané ‚biologické pohlaví‘, působí jako vědecky nevzdělaný a posiluje transfobii.“ Biologie však není něco, co bychom mohli podle libosti eliminovat. Příliš často se stává, že aktivisté s dobrým úmyslem prosazují absolutisticky autoritativní světonázor, který je ve světle empirické zkušenosti valné většiny lidí neudržitelný. Navzdory svému odhodlání v tomto sporu nemohou zvítězit. Jak na to upozornil Leslie Stephen v knize *Hours in a Library (Hodiny v knihovně)*, „fakta se vymstí tomu, kdo popírá jejich existenci“.

Je vždycky cenné říkat pravdu tváří v tvář nátlaku, abychom se přizpůsobili. Rowlingová si za svou upřímnost v takto vypjaté atmosféře jistě zaslouží úctu i u těch, kdo s jejím stanoviskem polemizují. Když dojde na sporné otázky, potřebujeme spolu hovořit více, nikoli méně.

V naší kultuře probíhá neustálý boj mezi těmi, kdo si váží liberálních svobod, jako je svoboda slova a bádání, a těmi, kdo upřednostňují netoleranci ideologicky zatížených mas. To, že Rowlingová odmítá poklonkovat módnímu skupinovému myšlení, je nadějně znamením, že všechno není ztraceno.

Andrew Doyle
Přeložila Alena Švecová

Andrew Doyle
spisovatel a satirik

NEZALEKNEME SE EPIDEMIE STRACHU

Přestože zesnulý bratr emeritního papeže Benedikta XVI. prohlásil, že „abdikace mého bratra byla pro něj vysvobozením“, stále zápasí Církev s podivuhodnou situací a trpí nemalou měrou nemocí nestability, možná odvážněji řečeno rozdělením. Není dáno nám to soudit, ale žijeme to a jde o život naší Matky, Církve. Modlitby jsou potřeba, nezapomínejme. I za zesnulého Mons. Geoga Ratzingera. Ať odpočívá v pokoji!

V rámci neklidných měsíců pro celý svět kvůli tzv. pandemii koronaviru se nesmírně statečně projevila Francie. Překvapivě srdnatě vystoupili biskupové a hájili náboženská práva, která se zdála být najednou opomenuta či zasunuta kamsi stranou (ostatně, máme českou zkušenost s tímto stále velmi čerstvou). V době, kdy dochází k uvolnění řady opatření, jsou možná shromáždění osob a lidé chodí nakupovat, do práce a za zábavou, je ve Francii stále platná direktivní série omezení vztahujících se na kostely a celebrace mší svatých. V nedávném rozhovoru pro TV Libertés prohlásil biskup Bernard Ginoux z Montaubanu: „Jako křesťan prohlašuji, že nic nestojí nad Bohem a že nemůžeme sloužit státu, brání-li nám sloužit Bohu.“ Známy je také list biskupa diecéze BelleyArs v lyonské arcidiecézi Pascala Rolanda, který se vyjádřil takto: „Více než epidemie koronaviru bychom se měli bát epidemie strachu! Pokud jde o mne, odmítám podrobit se kolektivní panice a podvolit se principu prevence, který, jak se zdá, následují občanské instituce.“ Kolektivní panika je příznakem ztráty Boha a uzavřenosti duchovní dimenze, zdůraznil. „Nemám vydávat pro svou diecézi nějaké zvláštní nařízení: Přestanou se křesťané shromažďovat k modlitbě? Bu-

Foto: Pavel Langer / Člověk a Vira

dou odmítat, aby navštěvovali své blízké? S výjimkou elementárních moudrých opatření, jež přirozeně dělá každý, kdo onemocní, aby nenakazil ostatní, není vhodné se k tomuto připojovat.“ Biskup Roland připomíná daleko nebezpečnější epidemie v minulosti, kdy se křesťanská společenství vyznačovala právě společnými modlitbami, pomocí nemocným a umírajícím či pohřbíváním zemřelých. „Zkrátka učedníci Kristovi se neodvraceli od Boha, ani se jeden druhému nevyhýbali. Bylo to právě naopak!“ – konstatuje dále.

V rámci celosvětového dění tu však máme epidemii další – bourají se sochy, rabují policejní auta, zapalují historická místa, za rasistu je označen každý, kdo si myslí, že ne na „black lives“ záleží, ale na „all lives“. Kristus zemřel za každého z nás. Záleží na všech životech, na

životech nenarozených, hendikepovaných, mladých, starých, černých, žlutých i bílých. Hysterická epidemie rozpoutaná zatknutím zločince George Floyd v USA se rychle rozšířila do celého světa. Nejsilnější následky si nese samozřejmě Amerika. Tam padají doslova hlavy. Jedna z nejčerstvějších zpráv je z massachusettské univerzity, která vyhodila děkanu ošetrovatelského oboru za to, že na Twitteru zveřejnila stanovisko, že záleží nikoliv pouze na černých, ale na životech každého („Everyone's Lives Matter“). Úvod jejího příspěvku se nesl v duchu odsouzení násilí proti lidem jiné barvy pleti. Ale to si zřejmě nepřečetli.

A víte, co se stalo na Filipínách? Dostaly pochvalu. Z Vatikánu. V diecézi Maasin přešli na solární energii ;-)

-zd-